

DENETİMLİ SERBESTLİK HİZMETLERİNDE SİVİL TOPLUM DESTEĞİ

Vehbi Kadri KAMER*

Duygu ALTUN**

I. GİRİŞ

Ceza infaz sisteminde, gönüllü çalışmaların ayrı bir önemi bulunmaktadır. Bu kapsamda 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 102. maddesinde, hükümlülerin ceza infaz kurumundan salıverilmelerinden önce veya salıverilmelerinden sonra kişisel zorluklarını aşmalarını, iyileştirilmelerini ve dışarıdaki yaşama uyumlarını sağlamak amacıyla gönüllü kişi, kurum ve kuruluşlardan yardım alınabileceği hükme bağlanmıştır. Yine denetimli serbestlik hizmetlerinde gönüllü çalışmalar, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu'nun 22. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre; denetimli serbestlik yardım ve koruma hizmetlerinde Kanunda belirtilen ilkeler göz önüne alınarak gönüllü kişilerden yararlanılabileceği belirtilmiştir.

Makalede; mukayeseli hukukta denetimli serbestlik hizmetlerinde gönüllü çalışmalar açıklanacak, sonra Ülkemizdeki düzenlemeler belirtilecek ve sonuçta siste ile ilgili değerlendirme yapılacaktır.

II. MUKAYESELİ HUKUKTA GÖNÜLLÜ ÇALIŞMALAR

Mukayeseli hukukta gönüllü çalışmalar kapsamında; Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Kore ve Singapur'daki uygulamalar açıklanacaktır.

* Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Hizmetlerinden Sorumlu Daire Başkanı.

* Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Yalova Denetimli Serbestlik ve Yardım Hizmetleri Daire Başkanlığı Psikoloğu.

A. Amerika Birleşik Devletleri'nde Gönüllü Çalışmalar

Amerika Birleşik Devletleri'nde denetimli serbestlik hizmetleri gönüllü çalışmalar ile başlamıştır. Bu Ülkede 3.000'in üzerindeki yargı bölgesinde binlerce kişi denetimli serbestlik hizmetlerinde gönüllü olarak çalışmaktadır. Bu sayede denetimli serbestlik hizmetlerindeki çalışanlar üzerindeki iş yükü azaltılmakta, diğer yandan hükümlülere etkin rehabilitasyon hizmetleri verilmektedir.¹

Amerika Birleşik Devletleri'nde gönüllü çalışmalar kapsamında; Kuzey Carolina Denetimli Serbestlik Merkezi, Kaliforniya Fresno Denetimli Serbestlik Merkezi, Kaliforniya Orange Denetimli Serbestlik Merkezi ve Arizona Maricopa Denetimli Serbestlik Merkezindeki uygulamalar açıklanacaktır.

1. Kuzey Carolina Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

Kuzey Carolina Denetimli Serbestlik Merkezi; yirmi dört yerel bölge² ve sekiz bürodan sorumludur. Bu merkezde, denetimli serbestlik görevlileri dışında öğrenciler ve gönüllüler çalışmaktadır.

Öğrenci ve gönüllülerin; psikoloji, hukuk, sosyoloji, sosyal çalışma, ceza adaleti, danışmanlık gibi farklı alanlarda eğitimi bulunmaktadır. Bu kişiler için staj programı hazırlanmakta; bu programa en az bir dönem için haftada en az 20 saatini ayırabilecek, not ortalaması en az 2.00 olan öğrenciler katılabilmektedir. Mezun öğrenciler de programa kabul edilebilmektedir.

Program, hem stajyer ya da gönüllülerin tecrübe kazanmalarını ve teorik bilgilerini birebir denetim altına alınanlar ile denetimli serbestlik görevlileriyle iletişim kurarak uygulama şansı bulmalarını hem de denetimli serbestlik bürolarının stajyer ya da gönüllülerin çalışmalarından faydalanmasını amaçlamaktadır.

Öğrenciler ve gönüllüler denetimli serbestlik merkezinde;

a. Denetimli serbestlik görevlisinin denetim altına alınan kişiyi zi-

¹ http://www.ncvo-vol.org.uk/uploadedFiles/NCVO/What_we_do/Research/Research_Events/Machin_J_and_%20Ockendon_N_PDF.pdf

² Eyaletten sonraki en büyük idari birim

yaretine ya da diğer saha çalışmalarına eşlik etmekte,

b. Denetimli serbestlik görevlisinin rehberliğinde denetim altına alınan ya da koşullu salıverilen kişilerin denetiminde yardımcı olmakta,

c. Denetimli serbestlik görevlisiyle birlikte duruşmaya katılmakta,

d. Hüküm öncesi rapor düzenlenmesinde yardımcı olmakta,

e. Denetimli serbestlik görevlisinin rehberliğinde yazı hazırlamakta,

f. Değişik vaka yönetimi tekniklerini gözlemlemekte, öğrenmekte ve kullanmakta,

g. Gerektiğinde ev içi eğitim seminerlerine katılmaktadır.

Stajyerin eğitim gördüğü okuldaki danışmanının sömestirde en az bir kez yüz yüze ilgili denetimli serbestlik görevlisiyle görüşmesi, koordinasyon sağlanması ve öğrencinin gereksinimlerindeki değişimlerin öğrenilmesi açısından önemli görülmektedir.

Denetimli serbestlik merkezinde çalışmak isteyenlerin, başvuru formunu internet üzerinden doldurarak koordinatöre göndermeleri gerekmektedir. Staj programı için dönem başlamadan 60 gün önce başvuru yapılmalıdır. Yapılan değerlendirme sonunda belirlenen adaylar görüşmeye çağrılmakta ve geçmiş araştırması yapılmaktadır. Başvurunun kabulü halinde hakim tarafından atanma yapılmakta, davranış kuralları ve gizlilik kuralları anlatılmaktadır.³

2. Kaliforniya Fresno Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

Kaliforniya Fresno Denetimli Serbestlik Merkezi'nde gönüllüler, denetimli serbestlik hizmetlerinin her alanında çalışmaktadır. Halen 200 gönüllü bu merkezde görev yapmaktadır. Gönüllüler; öğrenciler, emekliler ve çalışanlardan oluşmaktadır.

Gönüllü olabilmek için 18 yaşında olmak, geçmiş araştırması olumlu olmak, temiz bir tüberküloz testine sahip olmak gereklidir.

Bu merkezde gönüllüler; İspanyolca-Güneydoğu Asyalı tercüman, gençlere özgü rol modellerinde danışman, dosyalama ve kalem

³ <http://www.ncmp.uscourts.gov/internship.asp>.

hizmetleri için ofis asistanı, duruşma gözlemi, uyuşturucu madde test edilmesi, görüşme, vaka çalışmasında denetimli serbestlik asistanlığı, mağdur ve tanık avukatları için asistanlık gibi görevlerde çalışmaktadır.⁴

3. Kaliforniya Orange Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

Kaliforniya Orange Denetimli Serbestlik Merkezi'nde gönüllü olabilmek için; 21 yaşında olmak, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olmak, geçerli bir Kaliforniya sürücü belgesine sahip olmak, bir yıl süresince haftada en az yirmi saat ayırabilmek, ağır suç mahkumiyetine ya da geçmişine sahip olmamak, geçmiş araştırmasını ve psikolojik değerlendirmeyi geçmek gerekmektedir.

Bu merkezde gönüllüler; genç ve yetişkinlerin denetimine katılmak, iş, ev ve ceza infaz kurumu ziyaretlerine katılmak, telefonla uyum kontrolleri yapmak, mağdurla iletişim kurmak ve karşılıklı bilgilendirme yapmak, denetim altına alınan kişilerin yerleşim yerlerinin ve iş yerlerinin doğrulamasını yapmak, uyuşturucu tedavisi programlarında bulunan gençlerle çalışmaktadır.

Denetimli serbestlik merkezinde çalışmak isteyenlerin, Gönüllü Denetimli Serbestlik Görevlisi Koordinatörüyle iletişim kurması ya da internet üzerinden kişisel ve iletişim bilgilerini merkeze göndermesi gerekmektedir. Başvurusu kabul edilen gönüllü; *"Gönüllü Denetimli Serbestlik Görevlisi Programında"* otuz altı saatlik bir teorik eğitim ile bu merkezin iki çocuk biriminde yirmi dört saatlik pratik eğitimden sonra çalışmaya başlamaktadır.⁵

3. Arizona Maricopa Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

Arizona Maricopa Denetimli Serbestlik Merkezi'nde *"Gönüllülük Programı"* 1990'ların ortalarında, gönüllü kişilerin *"Kamu Adaleti Komitelerinde"* çalışmaya başladıkları zaman oluşturulmuştur.

⁴ www.co.fresno.ca.us/departmentsPage.aspx?id=12729.

⁵ <http://www.ocgov.com/Probation/programs/vpo.asp>

“Kamu Adaleti Komiteleri” hafif suçlardan hüküm almış gençlerle çalışan gönüllü kişilerden oluşan kuruluşlardır. Bu programın temel amacı, hafif suçlardan hüküm giymiş gençlerin gençlik mahkemelerince gönüllü kişilerin çalıştığı kuruluşa yönlendirilmesidir. Maricopa’da 400 gönüllü ve 40 komite bulunmaktadır.

Bu merkezde gönüllüler; denetimli serbestlik görevlisinin rehberliğinde çocuklarla ilgilenmekte, rapor yazmakta, telefonla ya da kişisel takipte bulunmakta ve duruşmalara katılmaktadır.

Denetimli serbestlik merkezinde çalışmak isteyenler yazılı başvuruda bulunmakta, gönüllü ile görüşme yapılmakta, referanslar incelenmekte, geçmiş kontrolü yapılmakta, parmak izi alınmaktadır. Çalışması kabul edilen gönüllülere eğitim verilmektedir.⁶

B. İngiltere’de Gönüllü Çalışmalar

İngiltere’de ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik merkezlerinde gönüllüler çalışabilmektedir. Bu ülkede 2003 yılında ceza infaz kurumlarında 6.000 gönüllünün çalıştığı belirlenmiştir. Bu sayının dışında İngiltere’de bulunan ceza infaz kurumlarını ziyaret eden “Bağımsız Gözlem Kurulları’nda” 2005 yılında 1.800 kişinin gönüllü çalıştığı görülmektedir. İngiltere’de hükümlüler de gönüllü olabilmekte, 2002 yılında yapılan bir araştırmada hükümlülerin %7’sinin aynı zamanda gönüllü olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda hükümlü, yeni gelen hükümlülere destek vermektedir.⁷

1. Durham Denetimli Serbestlik Merkezi’nde Gönüllü Çalışmalar

Durham Denetimli Serbestlik Merkezi’nde gönüllü çalışmalar çeşitli alanlarda gerçekleşmektedir. Gönüllüler; mahkeme sürecinde, ceza infaz kurumlarında, denetimli serbestlik merkezlerinde çalışmaktadır.

⁶ <http://www.superiorcourt.maricopa.gov/JuvenileProbation/Probation/volunteerProgram.asp>

⁷ http://www.ncvo-vol.org.uk/uploadedFiles/NCVO/What_we_do/Research/Research_Events/Machin_J_and_%20Ockendon_N_PDF.pdf

Gönüllüler mahkeme sürecinde; duruşmalara katılmakta, mahkeme sonuçlarının yani kararların alınmasında, adli kontrol tedbiri olarak yargılaması devam eden kişilerin kalacağı yuurlara taşınmalarına, hükümlülere uygulanan müdahale programlarının psikometrik testlerinin yürütülmesinde ve anket çalışmaları yürüterek suçlu davranışla ilgili psikolojik araştırmalara yardımcı olmaktadır.

Ceza infaz kurumunda gönüllüler; salıverilen hükümlüler için yeniden yerleşmede yardımcı olmakta, ceza infaz kurumlarında ziyaret gerçekleştirmekte, ceza infaz kurumundaki hükümlüler için bülten hazırlamakta ve dağıtmakta, yeni salıverilen hükümlülere danışmanlıkta bulunarak toplumla bütünleşmesine yardımcı olmaktadırlar.

Gönüllüler denetimli serbestlik merkezlerinde; denetim altında bulunanlarla grup çalışması yapmakta, psikometrik testlerin uygulanmasında yardımcı olmakta, okuma yazma ve sayı sayma çalışmalarına katılmakta, kayıtların tutulmasında ve hükümlülerin ev ödevlerinin tamamlanmasına yardımcı olmaktadır.⁸

Gönüllü olabilmek için kişide bulunması gereken özellikler; sabırlı, uyum sağlayabilen, kolay erişilebilir, insanlarla iletişimi mükemmel, empati kurabilen, yargılayıcı olmayan, insanlarda değişim yaratmaya meraklı, güvenilir olarak tanımlanmıştır. Yetenek ve bilgi olarak ise gizliliğin farkındalığına sahip, takım çalışmasında yetenekli, sosyal konuların, eşitliğin ve farklılığın farkında olan; ceza adalet sistemiyle ilgili; denetimli serbestlik hizmetlerinin amaçları konusunda bilgi sahibi olmak şeklinde belirtilmiştir.⁹

2. Kuzey Galler Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

Bu merkezde gönüllülük, toplumdaki diğer kişilerin yararına, zaman ve enerjisini maddi beklentisi olmadan harcayan kişi olarak tanımlanmıştır. Burada dikkati çeken gönüllerin denetimli serbestlik sisteminde tamamlayıcı bir rolü olduğu ancak hiçbir zaman kadrolu personelin yerine geçmediğidir.

⁸ http://www.durhamprobation.org.uk/attachments/086_Work%20available.pdf

⁹ http://www.durhamprobation.org.uk/attachments/086_Requirements.pdf

Gönüllüler denetimli serbestlik merkezlerinde; genel destek, danışmanlık, bütçeleme, yaşam tarzı, pro-sosyal modelleme gibi sosyal yetenek çalışmalarına katılmakta, aile desteği, hükümlülerin aileleri ve yerleşim konularında destek sağlamakta, kişisel gelişim, okur-yazarlık, sayı sayabilme gibi konularda öğrenme, staj, eğitim ve işe erişim, boş zamanın yapıcı şekilde kullanımı, meslek edinme konularında yardım olmakta, denetimli serbestlik görevlisinin rehberliğinde ev ziyaretleri gerçekleştirmekte, düşük riskli hükümlülere destek sağlamakta, ofis hizmetlerinde yardımcı olmakta, akredite edilmiş müdahale programlarında ve madde kötüye kullanımı programlarında destek sağlamakta, denetimli serbestlik görevlileri ile birlikte yüksek riskli hükümlülerle çalışmakta, mağdurla iletişimin devam ettirilmesi konusunda çalışmakta, ücretsiz çalışma cezasının yerine getirilebilmesi için yerel yönetimlerle koordinasyonunun sağlanması için çalışmalar yürütülmektedir.

Gönüllü olabilmek için gönüllü koordinatörü ve denetimli serbestlik merkezi tarafından adaylar arasından seçim yapılmakta ve başvurusu kabul edilen adaylar eğitime alınmaktadır.

Gönüllü çalışmalar sırasında, gönüllüden kendi aracını kullanması istenebilmekte, ancak aracın iş amaçlı kullanıma yönelik sigortasının bulunması gerekli görülmektedir.

Gönüllerin ödedikleri yol masrafları ve diğer önemli harcamaları karşılanmaktadır. Harcama miktarı, denetimli serbestlik merkezi tarafından belirlenmekte ve zaman zaman gözden geçirilmektedir.

Bütün gönüllüler sağlık ve güvenlik politikasına uymakla yükümlüdür ve her zaman kendilerinin ve diğerlerinin güvenliğini korumakla yükümlüdür.¹⁰

3. Devon ve Cornwall Denetimli Serbestlik Merkezi'nde Gönüllü Çalışmalar

¹⁰ <http://www.northwalesprobation.gov.uk/magnoliaPublic/en/careers/volunteer.html>

Devon ve Cornwall Denetimli Serbestlik Merkezi'nde gönüllü çalışmalar yirmi beş yıl önce başlamıştır. Bu merkezde 100 gönüllü çalışmaktadır. Gönüllü bir saatten bir yılı aşan sürelerle denetimli serbestlik merkezinde çalışmaktadır. Ayrıca Devon ve Cornwall Denetimli Serbestlik Merkezi'nde her yıl gönüllüler tarafından 5000 saatlik çalışma gerçekleştirilmektedir.

Gönüllüler denetimli serbestlik merkezlerinde; denetim altına alınan kişilerin hastane, klinik ya da duruşma randevularına eşlik etmek, grup çalışmalarına katılmaları için ulaşımını sağlamak, akıl sağlığı sorunları yaşayan ya da madde bağımlısı olan kişilere destek olmayı içeren çalışmalarda destek ve danışmanlık çalışmaları yapmaktadır.

Gönüller hakkında geçmiş araştırması yapılmakta ve kırk saatlik denetimli serbestlik gönüllülük başlangıç eğitimini başarılı bir şekilde tamamlamaları gerekmektedir. Gönüllerin Devon ve Cornwall Denetimli Serbestlik Merkezi Davranış Kurallarına uymaları gerekmektedir.

Gönüllü çalışanların birçoğunun kadrolu olarak denetimli serbestlik merkezinde çalıştığı görülmektedir.¹¹

C. Singapur'da Gönüllü Çalışmalar

Singapur'da "*Kamu Denetimli Serbestlik Hizmetleri*" Temmuz 1971'de kurulmuştur. Bu kurumda 350'den fazla gönüllü çalışmaktadır.

Gönüllüler denetimli serbestlik merkezlerinde; denetim altına alınanlar için grup çalışması yapmakta, bu kişilerin ebeveynleri için ebeveyn atölye çalışmaları gerçekleştirmekte, denetim altına alınan kişiye rehberlik etmekte ve ailelerine danışmanlık yapmakta, sosyal araştırmaları yapmakta ve hüküm öncesi rapor düzenlemekte, kamu hizmeti çalışma projelerini planlamakta ve süpervize etmektedir.

İngiltere'de olduğu gibi Singapur'da da gönüllü koordinatörleri söz konusudur. İyi bir koordinatörün insanlarla çalışmaktan hoşlanması; esnek ve uyum sağlayabilen bir yapıya sahip olması; gönüllülerin ihtiyaçlarına duyarlı olması; diğerleriyle iletişiminin iyi olması;

¹¹ <http://www.devonjobs.gov.uk/probation/cat.asp?cat=150>

çeşitli ve gönüllülük fırsatlarını düşünebilecek şekilde yaratıcı olması; gerektiğinde kibarca ve ciddi bir şekilde hayır diyebilmesi; gönüllülerle iş birliği içinde çalışmasını sağlayacak takım ruhuna ve gönüllülerdeki gönüllüğü ortaya çıkaracak coşkuya sahip olması; gönüllüler devamsızlık yaptığıında, hataları olduğunda sabırlı davranabilecek olması gerekli görülmektedir.

Koordinatörün görevleri arasında iş için en iyi kişiyi alma; potansiyel gönüllülerle görüşme yapma; uygunlukları için gönüllüleri gözlemleme; gönüllüleri işe, kuruma ya da programa yönlendirme; gönüllüleri eğitme ve geliştirme; gönüllülere destek olma; gönüllülerin kendi aralarında ve personelle bağ kurmalarına yardımcı olma; gönüllüleri motive etme; ağılayacakları geniş omuzlar sunma; geri bildirim alma ve sunma; çabalarını görme ve takdir etme; artık yapıcı olmadıklarında gönüllüleri yeniden yönlendirme ya da son verme; gönüllülük programını gözden geçirip değerlendirerek ihtiyaçları belirleme yer almaktadır.

Gönüllüler işe alınmadan önce; gönüllüye ihtiyaç duyulan alanlar, ihtiyaç duyulan zaman aralığı ve gerekli beceriler belirlenmektedir.

Gönüllü yerleştirme programı dokuz ayrı konuyu içermektedir. Bunlar;

a. Planlama; denetimli serbestlik hizmetlerine gönüllünün alım şekli, gönüllülerin ayırması gereken zaman, gönüllülerin bu çalışmadan elde edecekleri yarar belirlenmektedir.

b. Dikkat Çekme; gönüllülerin denetimli serbestlik hizmetlerine dikkatlerinin çekilme şekli belirlenmektedir.

c. Oryantasyon; gönüllülerin yapacakları çalışmalara yönelik oryantasyon programı düzenlenmektedir.

d. Eğitim ve Gelişim; ilgili ve istekli gönüllere kariyer sunmak amacıyla çalışma yapılmasıdır.

e. Rehberlik; gönüllülerin tek başlarına hangi hizmetleri yapabileceklerinin belirlenmesi ve bu konuda kendilerine rehberlik hizmeti sunulmasıdır.

f. Gözden geçirme ve destek; belirli aralıklarla gönüllülerin performansının gözden geçirilmesidir.

g. Motivasyon; gönüllülerin katılımıyla verilen hizmetlerin nasıl güçlendiğinin gönüllülere anlatılmasıdır.

h. Kabul; yöneticiler tarafından gönüllülerin resmi şekilde kabul edilmesi, yıllık gönüllü takdir programı hazırlanması ve töreni düzenlenmesidir.

1. Sona Erdirme; gönüllülerden ayrılmak isteyenlere ayrılabilircekleri söylenmesi, çalışmalarından memnun olunmaması nedeniyle ayrılanların ayrılma nedeninin araştırılarak bu nedenin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışılması, denetimli serbestlik hizmetlerinde yeterli katkıyı sağlayamayan gönüllülerin uygun oldukları kurumlara yönlendirilmesidir.¹²

D. Kore’de Gönüllü Çalışmalar

Tarihsel süreç içinde Kore’de gönüllü çalışmalara bakıldığında üç farklı gönüllü grubun olduğu görülmektedir. Bunlar; 1961’de kurulan Rehabilitasyon Yardım Komitesi, 1981’de kurulan Gençlere Özgü Rehberlik Komitesi ve 1989’da kurulan Koruma Komitesidir. 1996 yılında bu üç gönüllü kuruluşu birleşerek “Suç Önleme Gönüllü Komitesi” kurulmuştur. Denetimli serbestlik görevlileri de bu komitenin üyesidir.

Kore Ceza Kanunu, denetimli serbestliğin amaçlarını

- a. Sistematik bir halk desteği ile yeniden suç işlemeyi önlemek,
- b. Suçlunun topluma geri dönüşünü desteklemek
- c. Suç önleme çalışmalarını geliştirmek

olarak belirlemiştir.

Suç işlemenin önlenmesi ve suçlunun topluma kazandırılması, denetimli serbestliğin amacı olduğundan bu işin devlet ile halkın birlikte katılımıyla başarılabileceği düşünülmektedir.

Denetimli serbestlik yönetmeliğinde denetim görevlisinin görevleri;

- a. Toplumda suç önleme aktiviteleri geliştirmek,
- b. Suçluya rehberlik hizmetinde bulunmak,

¹² http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms/no61/ch11.pdf,

c. İş ve finansal yardım konusunda asiste etmek,

d. Adalet Bakanlığı tarafından belirtilen diğer hususlara uymak olarak tanımlanmıştır.

Kore’de 1989’da gençlere özgü denetimli serbestlik sisteminin tanıtılmasının ardından sivil gönüllüler denetimli serbestlik görevlilerine suçlu rehabilitasyonu çalışmalarında yardımcı olmaya başlamışlardır.

Bu ülkede denetimli serbestlik sistemi kurulduktan sonra personel alımında yeterli sayıya ulaşamamıştır. Denetimli serbestlik görevlisi sayısı 125 iken denetim altına alınan kişi sayısı 140.000’i aşması üzerine denetimli serbestlik sistemine gönüllü çalışmaların katkısının alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Gönüllülerin sivil olmalarının da etkisiyle suçluların ailelerine daha rahat bir şekilde yaklaşabilmeleri, gönüllülerin denetimli serbestlik görevlilerine göre daha sabit yerleşime sahip olmaları gibi konular bu durumu önemli hale getirmiştir.

Gönüllü çalışan olabilmek için; karakter ve davranışları sosyal olarak güvenilir olmak, sosyal hizmetler için tutkulu bir yaklaşım sahip bulunmak, sağlıklı ve aktif olmak, Devlet Resmi İşe Alım Yönetmeliği’ndeki uygunsuzluk kriterine tabi olmamaktır.

Gönüllü çalışanın görevine son verilmesi için; kendisine verilmiş görevleri reddetmesi, çalışmalarından fayda elde edilememesi veya görevini kötüye kullanması yeterli görülmektedir.

Kore’de gönüllü olmak için bir yaş sınırı bulunmamakta, ancak 30 yaş ve üstünde olmak tercih sebebi olmaktadır. Gönüllüler üç yıl için atanmakta ve atama yenilenebilmektedir.

Adalet Bakanı tarafından gönüllü komitesinin üyeleri atanmaktadır ancak bu atama yetkisini Bakan başsavcıya da verebilmektedir.

Gönüllü çalışanın görevleri; toplumda suç önleme aktivitelerine katılmak, suçlulara rehberlik etmek, suçlulara iş bulma ve finansal yardım konusunda yardımcı olmak ve Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen diğer hususlara uymaktadır.

III. Ülkemizde Gönüllü Çalışmalar

Ülkemizde denetimli serbestlik hizmetlerinde toplumun desteğinin alınmasına özel önem verilmiş ve gönüllü çalışanların de-

netimli serbestlik sisteminde görev alabilmesi için 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliği'nde özel düzenlemeler yapılarak kurumsal bir yapı oluşturulmuştur.

A. Gönüllü Çalışan Olabilmek İçin Aranılan Koşullar

Anılan Yönetmelik, gönüllü çalışan olabilmek için üç koşulun bulunması gerektiğini belirtmiştir. Bunlar;

- a. Türk vatandaşı olmak,
- b. Başvuru tarihinde yirmi bir yaşını doldurmuş bulunmak,
- c. Yüz kızartıcı bir suçtan hükümlü olmamaktır.

Bu koşulları taşıyan kişiler bir dilekçe ile şube müdürlüğüne başvurması gerekmektedir. Başvuruya;

- a. Yerleşim yeri belgesi,
- b. İyi hal belgesi,
- c. Gönüllü başvuru formunun eklenmesi

gerekmektedir.

Başvurular Cumhuriyet savcısı tarafından değerlendirilmekte ve Cumhuriyet başsavcısının onayına sunulmaktadır.

B. Gönüllü Çalışmanın Usul ve Esasları

Başvurusu kabul edilen gönüllülerin çalışma programı şube müdürlüğü tarafından hazırlanmakta ve gönüllüye bildirilmektedir. Gönüllülerin çalışmaları, şube müdürünün görevlendireceği bir uzman rehberliğinde gerçekleştirilmektedir. Ancak gönüllünün çalışacağı alan belirlenirken gönüllünün bilgisi, becerisi ve ilgi alanı göz önünde bulundurulmaktadır.

C. Gönüllü Çalışmanın Sona Ermesi

Gönüllü çalışmanın sona ermesi, şube müdürünün belirlediği

kurallara ve çalışma programına uyulmaması halinde gönüllü çalışana yazılı uyarı yapılmakta, uyarıya rağmen kurallara ve çalışma programına uyulmaması halinde şube müdürü tarafından gönüllü çalışanın görevine son verilmektedir.

D. Değerlendirme

Denetimli serbestlik sisteminde gönüllü çalışmalar ile ilgili üç yıllık uygulamalara bakıldığında;

a. 134 şube müdürlüğünden 11'inde gönüllü çalışanın bulunduğu,

b. Bugüne kadar 42 gönüllü çalışanın şubelerde görev yaptığı, bugün itibariyle 36 gönüllü çalışanın bulunduğu,

c. Gönüllüler ile yapılan çalışmalarda; çalışmadan sorumlu bir personelin belirlendiği, gönüllü çalışana çalışmaları hakkında geri bildirimde bulunulduğu, ayrıca gönüllülerle düzenli toplantı yapıldığı belirlenmiştir.

Diğer ülkelerdeki gönüllü çalışanlarla Ülkemizdeki gönüllü çalışanları kıyasladığımızda Ülkemizdeki gönüllü çalışma uygulamalarının yeterli düzeyde olmadığını görmekteyiz. Bu nedenle gönüllü çalışmalarını Ülkemizde de yaygın hale getirebilmek için gönüllü çalışma konusundaki tanıtım çalışmalarımızı arttırmamız gerektiği değerlendirilmektedir.

Denetimli serbestlik sistemine dahil edilen gönüllü çalışanlar;

a. Çocuk ve yetişkinler hakkında verilen denetimli serbestlik kararlarının infazında yardımcı olmakta,

b. Rehberlik çalışmalarında destek sağlamakta,

c. Koruma kurulu çalışmalarına katılmakta,

d. Çocuklara sosyal model olmakta,

e. Suçtan zarar görenlere yönelik çalışmalara katılmakta,

f. Kalem hizmetlerinde yardımcı olmaktadır.

KAYNAKLAR

<http://www.ncmp.uscourts.gov/internship.asp>
www.co.fresno.ca.us/departmentsPage.aspx?id=12729
<http://www.ocgov.com/Probation/programs/vpo.asp>
<http://www.superiorcourt.maricopa.gov/JuvenileProbation/Probation/volunteerProgram.asp>
<http://www.northwalesprobation.gov.uk/magnoliaPublic/en/careers/volunteer.html>
<http://www.devonjobs.gov.uk/probation/cat.asp?cat=150>
<http://www.probation.justice.gov.uk/files/pdf/Careers%20in%20Probation%202007.pdf>
http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms/no61/ch11.pdf
http://www.durhamprobation.org.uk/attachments/086_Work%20available.pdf
http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms_all/no61.pdf#page=233
<http://www.durhamprobation.org.uk/attachments>